Նահապետ Քուչակ

# ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

eMatenadaran

Նահապետ Քուչակ

# Բանաստեղծություններ

«Aegitas»

**Քուչակ Ն.**

Բանաստեղծություններ / Ն. Քուչակ — «Aegitas»,

Նահապետ Քուչակի անունով գրավոր եւ բանավոր ավանդությամբ պահպանվել եւ առայժմ հայտնի են շուրջ մեկ տասնյակ կրոնական, բարոյախրատական եւ սիրային բովանդակությամբ աշուղական երգեր՝ հայերենով ու թուրքերենով, որոնցից յոթը՝ հայատառ թուրքերենով: 1880-ական թվականներից թյուրիմացաբար Նահապետ Քուչակին են վերագրվել նաեւ միջնադարյան հայրենները: Այդ վերագրումն սկսվել է բանասեր Ա. Տեկանցի «Հայերգ» գրքից (1882) եւ հետագայում դարձել է գրական ավանդույթ, որին հետեւել են նաեւ ուրիշ բանասեր-գրականագետներ: Թեեւ 1920-ական թվականներին Մ. Աբեղյանը ապացուցեց այդ վերագրման անհիմն լինելը, բայց հետագայում եւս Նահապետ Քուչակը համարվել է միջնադարյան հայրենների հեղինակ, նրա անունով են հրատարակվել եւ բազմաթիվ լեզուներով թարգմանվել այդ երգերը: Այս իմաստով Նահապետ Քուչակը դարձել է պայմանական եւ հավաքական անուն, որով լայն շրջաններում հայտնի է հայ միջնադարյան քնարերգության այդ մեծ եւ հարուստ ժառանգությունը:

© Քուչակ Ն.
© Aegitas

# Содержание

1 5
2 6
3 7
4 8
5 9
6 10
7 11
8 12
9 13
10 14
11 15
12 16
13 17
14 18
15 19
16 20
17 21
18 22
19 23
20 24
21 25
22 26
23 27
24 28
25 29
26 30
27 31
28 32
Конец ознакомительного фрагмента. 33

# Նահապետ Քուչակ
# Բանաստեղծություններ

## 1

Էրնեկ ես անո՛ր կու տամ,
որ առեր իւր եարն է փախեր,
Ոնց որ ըզկամուրջն անցեր,
ջուրն ելեր, զկամուրջն է տարեր.
Ձընիկ – եղեմնիկ եկեր,
զոտվընուն հետքն է կորուսեր.
Առեր, ի պաղչան մըտեր,
ցորեկով զդընչիկն է պագեր:

## 2

Քանի դու ինձի էիր,
նայ կանաչ ու ցօղն ի վրայ.
Երբ դու որ յիսնէն ելար,
ձիւն երեկ՝ եղեմն ի վըրայ.
Թէ այլվ՛ի ի յի՛ս դառնաս
ու կենաս խելացդ ի վըրայ.
Երթամ, բարկ արե՛ւ լինամ,
գամ, կանգնիմ կամարիդ վըրայ:
Լոյս ծագեմ ի քո վըրայ,
որ սաստի՛կ ձիւնըն վերայ:

# 3

Ուր էիր, ուսկի՞ց եկար,
քան զամէն ծաղիկ դու պայծառ.
Եկիր ւ՛ի հոգիս մըտար,
չես ի տար պահիկ մի դադար.
Սըրտիս մէջն ի ժուռ եկար,
ւ՛ելնելու ճարա՛կ չի գըտար.
Զարկիր ի գըլխուս վերայ,
ւ՛աչերուս ի վար թափեցար:

# 4

Այս աստընվորիս վերայ
երկու բան ողորմ ու լալի.
Մէկ՝ որ սիրոյ տէ՛ր լինի,
Մէկ՝ որ գա՛յ ըրողն ու տանի:
Մեռածըն գէմ չէ՛ լալի,
որ ունի զիւր խոցն ալանի.
Եկէ՛ք, զողորմուկս տեսէք,
ոչ մեռած է, ոչ կենդանի

# 5

Աչերդ է ծովէն առած,
եւ ուներդ է ի թուխ ամպէն.
Այդ քո պատկերքդ սուրաթլդ
ի վարդին կարմիր տերեւէն.
Ուր որ դու կանգնած լինիս,
չէ պատեհ վառեն մոմեղէն.
Ծոցուդ լոյսըն դուրս ծագէ,
գէմ ելնէ մեռելն ի հողէն:

# 6

Սո՛ւտ է, որ կ՛ասեն, եղբա՛ր,
թ՛ընտանի կաքաւ չի լինի.
Մէկիկ մ՛ես երէկ տեսայ, -
ւ՛երնեկ է զիր տէրն որ ունի.
Իր օնքն էր դալամով քաշած,
ւ՛իր բերանըն շաքարով ի լի.
Զմեռելն այլ ի գիրկն առնու,
ի ծոցուն հանէ կենդանի:

# 7

Լուսի՛ն, պարծենաս, ասես.
Լուս կու տամ ես աստընվորիս:
Ահա՛ հողեղէն լուսին
ի գրրկիս՛ւ երեսն երեսիս.
Թէ չես աւատալ այս գերուս,
յե՛տ տանեմ ըզփէշ կապայիս,
Վախեմ՝ սիրոյ տէր լինիս,
լուս պակա՛ս տաս աստընվորիս:

# 8

Ի՞նչ անեմ, կամ ի՞նչ լինամ,
յո՛ւր տեսնում աղուր, նայ սիրեմ,
Թէ զյաւիտենից պատճառն
եմ ուսել, ես երթամ, ասեմ,
Զաղէկըն այլ գիրկս առնեմ,
ո՛աստուծոյ երթամ, ցըցընեմ,
– Զաղէկըն դո՛ւ ստեղծեցիր,
ինձ յէ՞ր մեղք դընես, թէ սիրեմ:

# 9

Լուսինն ի սարէն փրրթաւ,
ի՛նքն ու իւր աստղողն ի հիտրաց.
Զաղուորն ի գիրկըս առի,
պագ առի երկուքս ի հիտրաց.
Ըստեղծողն իր բերնովն ասաց.
Մի՛ թողուր զատ եարդ ի ձեռաց.
Հընցկուն պէլրման աղուոր
չե՛մ ստեղծեր երկուքն ի հիտրաց:

# 10

Հընցեղ եմ ի քո սիրուդ,
որ տըղեկըն ծիծ չէ կերել.
Մարիկըն վաղուց մեռել,
ու տըղեկն որբուկ մընացել:
Ջուր տուր իմ ծարաւ լերդիս,
քո սիրուդ ի տապն եմ ընկել.
Խօսէ՛, որ առնում իխրար,
ես յետի նէֆէսս եմ եկել:

# 11

Ես ան հաւերուն էի,
որ գետինըն կուտ չուտէի.
Թըռչ՛ի երկընօքն երթ՛ի,
թէ սիրոյ ակնատ չընկնէի.
Ակնատն ի ծովուն միջին՝
էր լարած ‘ւ ես չգիտէի.
Ամէն հաւ ոտօքն ընկնէր,
ես ոտօքս ու թեւս աւելի:

# 12

Ա՛յ, գընա՛, չի պիտիս դուն ինձ,
լուկ պեզա՛ր իմ սիրտս ի քենէ.
Ջերայ խոցեցիր դուն զիս,
լուկ վերցաւ սիրտըս ի քենէ.
Թէ գան ու զքեզ ջուր ասեն,
կամ ջրրին ճարակն ի քենէ՛, -
Տարեկ մի ծառուած կենամ,
չի խըմե՛մ կաթիկ մ՛ի քենէ:

# 13

Երբ որ ես պըզտիկ էի,
կանչեին ինձ ոսկի տըղայ.
Մեծցա, սիրու տէր եղայ,
երեսիս գոյնըն կու գընայ.
– Մանկտի~ք, ձեր արեւն ասեմ,
որ սիրուն՝ քարըն չի դիմնայ.
Սիրուն՝ քար ւ’երկաթ պիտի,
պողպատէ դրոնակն ի վերայ:

# 14

Այդ քո ստեղծողիդ համար,
երբ քայլես, զուներդ մի՛ շարժեր.
Այդ քո աչերուդ խընճերն՝
շատ մարդու աիւն է խըմեր.
Խօշ եա՛ր, արեւուդ համար,
որբուկ եմ, զիս մի՛ լացըներ.
Տըղայ եմ, չեմ ի կենար,
զիս ի քո կրակըդ մի՛ ձըգեր:

# 15

Ես աչք ու դու լոյս, հոգի,
առանց լո՛յս՝ աչքըն խաւարի.
Ես ձուկ ու դու ջուր, հոգի,
առանց ջո՛ւր՝ ձուկըն մեռանի.
Երբ զձուկն ի ջրէն հանեն
ւ'ի այլ ջուր ձըգեն, նայ ապրի,
Երբ զիս ի քենէ զատեն,
քան զմեռնելն այլ ճար չի լինի:

# 16

Հանցգուն եմ ի քո սիրուդ,
զինչ ամպերըն կ’առնեն շառափ.
Զայդ երկիրն ամէն գիտէ,
սիրոյ տէր եմ հետ քեզ խարապ.
Այս իմ նենգաւոր աչերս
չի կենար մէկ պահ մի պարապ.
Կուլայ, զօրն ըզքե՛զ կ’ուզէ,
չի՛առներ այլ մարդու տօլապ:

# 17

Կօզա՛լ, մի՛ հագնիր կապուտ,
մի՛խաղար ու տար թեւերուդ.
Մի՛ գար ւ'ի դրռնովն անցիր,
մի՛ ճօճար, կօզա՛լ, արեւո~ւդ.
քո հարն ալ շատ վարձկ արեր,
շատ կարմունճ կապեր գետերուն.
Դուն ալ մէկ վարձկունք մ՛արա,
պագ մը տուր դրնչիդ մօտերուն:

# 18

Կարմի՛ր ճերմակ երես,
ա~մ քանի՞ դու զիս պիտ էրես.
Քանի որ մէջիս նըստիս,
ուներովդ հետ ինձ զըրուցես.
Կոճկեկդ այլ արձակ այնես,
ու ճերմա՛կ ծոցըդ ցըցընես.
Կու վախեմ՝ թողուս, ելլես,
ու ծոցէդ մահրում մընամ ես:

# 19

Ի՞նչ անեմ, կամ ի՞նչ լինիմ,
տէր չունիմ, որ գայ զիս ձենէ.
Ո՛չ ունիմ համբերութիւն,
որ լրռեմ սահաթ մի քենէ.
Հանցեղ եմ ի քո սիրուդ,
զինչ ամառ ծաղիկն ի ջրէ.
Խեղճըն ի յերկինք ի վեր
պաղատէր թք կաթ մի կաթէր:

# 20

Իմ սիրտս ի քո վառ սիրուդ՝
զէտ աշնան դազէլ կու դողայ.
Արտսունք ի յերեսս ի վէր՝
զէտ գարնան անձրեւ կու ցօղայ.
Հոգիս ի յիսնէ ելաւ,
մէկ մի քո ծոցոյդ ճար արա.
Ծոցիկս է ծոցիդ սովոր,
այլ ընդ ո՞ր երթայ, մեկ ասա՛:

# 21

Պաղչայ մի տընկեր եմ ես,
թ’ի՞նչ աղէկ մորճեր կայի ի ներս.
Սընուցի ւ’ի հասք բերի,
խըլեցին զայն, ու կուլամ ես.
Ջէտ մանկակորուստ կաքաւ՝
ի լեռներեն ի շուրջ կուգամ ես.
Լըսեր եմ՝ ակնա՛տ ունիս,
բեր լարէ՛, գամ ընկնիմ ի ներս:

# 22

Երթա՛մ, չի կենա՛մ ի հոս,
ուր երթամ, հոն ա՛լ չի կենամ.
Երթամ քանց Հոռոմն ի վար,
վրտարի՛մ, այլ իսկի չի գամ.
Թէ գան զիմ տեղրն ասեն,
նայ, հեռու եմ, ա՛յլ հեռանամ.
Թէ գան ու զքո տեղն ասեն,
նայ, զինճիլն եմ, կրտրեմ ու գամ:

# 23

Ե՛ւ, ե՛կ դու ի քո տանէն,
զինչ ելնէ արեւն ի մօրէն,
Ծագէ լոյս ի քո ծոցէդ,
զինչ գարնան կայծակն ի յամխէն.
Շատ երէց ու աբեղայ
իջուցեր քո սէրն ի բեմէն.
զիս այլ սիրու տէր արիր,
ու հանիր իմ հօրն ի տանէն:

# 24

Դեղնել եմ խընկիդ նըման,
գունատել եմ զէտ ըզգաֆրան.
Չի գիտեմ՝ քո սէ՞րդ արել.
թէ՞ եկել է օրս ի մահուան:
Ասցին, թէ դու դեղ ունիս,
տուր ինձի, որ կենդանամ.
Թէ չէ՝ կու մեռնիմ, գընամ,
գան ասեն քեզ մարդասպան:

# 25

իտես, որ դուն պարծեցար,
թէ՝ «Ճերմա՛կ ծոցրս քեզ ծառայ»,
Յետև փոշման եղար.
խըրատն ո՞վ երետ՝ մեկ ասա:
Ինձ խիփն ու դուսայ կու գայ՝
քո ծոցուդ ա՛յլ մարդ տիրանայ,
Պագնէ զիմ պագած տեղիքն,
լուկ դընէ զերեսն ի վերայ:

# 26

Թուխ աչք եւ ունքեր ունիս,
լայն ճակատ ու կարմիր երես.
Այդ ճերմակդ որ դուն ունիս,
ըզշամամ ծըծերդ որ ի ներս,
Մեռնիս, այլ անդին երթաս,
զայդ ճերմակ ծոցիկդ ի՞նչ անես,
Զամէնըն որդե՛րն ուտեն, -
դու է՞ր զիս մահրում կու պահես:

# 27

Ելայ, ես ի քեզ եկի,
քեզ յիսնէ կարօտ գիտէի.
ալըս քեզ դիժար թըվաց, -
ես ի յիմ միտքս անդիճեցի:
Մի՛ լար, մի՛ տըրտում կենար.
մի՛ հաշվիլ զօրըս քեզ տարի.
Ան ոտքն որ ի հոս իբեր,
նա կարէ, որ ա՛յլվայ տանի:

# 28

Քնաի~ ու քանի~ ասեմ.
«Ջիմ եարին կապան կարեցէք.
Արեւն իւր երե՛սք արէք,
զլուսընկան աստառ ձեւեցեք.

# Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.